

Stand van zaken energietransitie

4 februari 2021

Bijgaand de stand van zaken energietransitie per 4 februari 2021.

Als eerste laten we weten dat er voor de meedenkgroep voor de Transitievisie warmte tot en met woensdag 3 februari 29 inwoners zich hebben aangemeld. Op maandag 8 februari vindt de digitale bijeenkomst met de meedenkgroep plaats.

Verder in deze stand van zaken de volgende onderwerpen:

1. Brief minister Ollongren aan gemeenten Stand van zaken Klimaatakkoord Gebouwde omgeving
2. Regionale Energiestrategie (RES)
3. Onderzoek Uitvoeringslasten Klimaatakkoord

1. Brief minister Ollongren aan gemeenten Stand van zaken Klimaatakkoord Gebouwde omgeving

Eind september 2020 deed de minister in een Kamerbrief de toezegging om gemeenten een brief te sturen om hen gericht te informeren over de stand van zaken Klimaatakkoord gebouwde omgeving (warmtetransitie). Op 12 januari 2021 hebben wij deze brief ontvangen. Via deze weg willen wij u informeren over de inhoud van de brief.

De minister onderstreept in haar brief de complexiteit van de warmtetransitie in de gebouwde omgeving. De warmtetransitie is een meerjarig programma waarin gemeenten samen met inwoners en bedrijven nauw moeten samen werken om stapsgewijs de uitstoot van CO₂ te reduceren. De hoofdboodschap van de warmtetransitie is en blijft dat alle woningen in 2050 aardgasvrij worden. Daarbij moeten we ook laten zien dat we te maken hebben met onzekerheden en we het pad tot 2050 nog niet helemaal kunnen uittekenen:

- Met de transitievisie warmte (TVW) geven gemeenten een eerste inzicht in kansrijke duurzame alternatieven per wijk. In een wijkuitvoeringsplan (WUP) werken zij dit concreet uit tot een stappenplan. De transitievisie warmte en de wijkuitvoeringsplannen worden wettelijk verankerd onder de omgevingswet in het omgevingsplan. Pas na het vaststellen van een wijkuitvoeringsplan en het wijzigingen/opstellen van een omgevingsplan kan de uitvoering van start gaan;
- Een stapsgewijze aanpak richting aardgasvrij kan voor bepaalde wijken onderdeel uitmaken van de transitievisie warmte. Dit geldt vooral voor wijken waar wel een grote en gelijksoortige verduurzamingsopgave ligt, maar nog geen duurzame en betaalbare alternatieven voor aardgas beschikbaar zijn. Daar kan worden gekozen voor isolatie of hybride warmteoplossingen. Dit kan zowel via een collectieve als individuele aanpak, afhankelijk van de aard en samenstelling van de wijken.

Stand van zaken energietransitie

4 februari 2021

Woningeigenaren en verhuurders moeten inzicht krijgen in welke maatregelen zij al spijtvrij kunnen nemen op weg naar aardgasvrij:

- Waterstof en groen gas zullen tot 2030 geen significante rol spelen bij de verduurzaming van de gebouwde omgeving. De prijs en beschikbaarheid van deze alternatieve warmtebronnen zijn voornamelijk onzeker;
- Betaalbaarheid blijft de belangrijkste randvoorwaarde voor het verkrijgen van draagvlak. Een betaalbare transitie is geen makkelijke opgave. De overstap naar aardgasvrij wonen zal op dit moment in veel gevallen nog niet woonlastenneutraal zijn.

Het ministerie laat een onderzoek uitvoeren naar de nationale kosten en de eindgebruikerskosten. Het onderzoek moet inzicht geven in de kosten voor woningeigenaren en andere eindgebruikers. Naar verwachting is het rapport begin 2021 afgerond;

- De aanpassingen aan het regelgevende kader rondom de warmtetransitie, de Wet Collectieve Warmtevoorziening, is voor interbestuurlijke toetsing opnieuw voorgelegd aan medeoverheden. De VNG vertegenwoordigt de gemeenten. Het wetsvoorstel waarborgt de publieke belangen betaalbaarheid, betrouwbaarheid, duurzaamheid en energierechtvaardigheid en heeft gemeenten ook de bevoegdheden daartoe.

Bovenstaande onzekerheden vragen om flexibiliteit en zorgvuldig afgewogen keuzes samen met de betrokken partijen gedurende het meerjarige programma, te beginnen met het opstellen van de transitievisie warmte.

2. Regionale energiestrategie (RES) en de Regionale Structuur Warmte (RSW)

U heeft het op 2 februari de 'Monitor Concept RES' van het PBL ontvangen samen met een aantal andere onderzoeken: Analyse, Verbonden aan de energietransitie opgesteld door adviesbureau EMMA en een Quicksan Ruimtelijk Inpassing van de concept-RES uitgevoerd door Generation Energy.

De Monitor concept-RES van het PBL dient een afgebakend doel. De Monitor brengt in beeld in hoeverre de doelstelling voor de opwekking van 35 TWh door middel van hernieuwbare elektriciteit uit wind op land en grootschalige zonne-energie lijkt te kunnen worden bereikt in 2030 op basis van alle 30 concept-RES'en.

Voor de monitoring van de voortgang bij de Regionale Structuur Warmte (RSW) is er geen nieuwe informatie die de bevindingen uit de tussentijdse analyse op de monitor verandert of verdiept. Voor de RSW beperkt de Monitor concept-RES zich daarom tot een beschrijving van de hoofdlijnen uit de tussentijdse analyse.

Stand van zaken energietransitie

4 februari 2021

Op 1 oktober 2020 heeft het PBL een tussentijdse analyse gepubliceerd op basis van de 27 toen beschikbare voorlopige concept-RES'en. De Monitor levert daarop een kwantitatieve verdieping en beschrijft, voor alle dertig regio's samen, die eerdere bevindingen in context van recente ontwikkelingen rond de meer kwalitatieve thema's: ruimtegebruik, draagvlak en energiesysteemefficiëntie (het netwerk).

Of de doelstellingen bereikt worden hangt niet alleen af van de hoogte van de biedingen maar vooral van de mate waarin regio's deze plannen kunnen concretiseren en daarna implementeren. Dat proces staat grotendeels nog aan het begin. Voor de concretisering zijn de regio's afhankelijk van veel verschillende partijen. Die afhankelijkheden komen naar voren bij de analyse van het ruimtegebruik, het draagvlak en de energiesysteemefficiëntie.

Daarnaast staat de realisatie van de kwantitatieve doelstelling niet los van een ruimtelijke uitwerking, het bestuurlijke en maatschappelijke draagvlak en proces en de impact op het energiesysteem.

Het PBL heeft in hun monitor de volgende aanbevelingen gedaan voor de RES regio's:

- Leer van elkaar
- Houd de afstemming actief met andere bestuurlijke lagen en belangen
- Organiseer burgerparticipatie
- Kijk integraal naar het gas-, elektriciteit-, en warmtenetwerk
- Houd voor het netwerk rekening met zowel een lage als een hoge realisatie van het totaal bod
- Geef bij nadere uitwerking een scherpere omschrijving van de rol van de Regionale Structuur Warmte (RSW)
- Verbeter de gegevensbasis voor de monitoring van de kwantitatieve biedingen

Analyse: Verbonden aan de energietransitie

Er is door adviesbureau EMMA in opdracht van het Nationaal Programma RES een analyse uitgevoerd over hoe participatie er uitziet in de regio's en hoe volksvertegenwoordigers zijn betrokken bij de totstandkoming van de RES'en. Er is een analyse uitgevoerd ten aanzien van participatie en communicatie, het contact met volksvertegenwoordigers en het 50% lokaal eigendom van de duurzame opwek energie. In de analyse is een beeld geschetst op welke manier de regio's hier invulling aan hebben gegeven tot nu toe.

Quickscan Ruimtelijke inpassing concept RES

Vanuit het Nationaal Programma RES (NP RES) kwam in december 2020 een driedelige vraag over ruimtelijke aspecten in de concept RES. Deze quickscan geeft een beeld van de concept RES'en op het gebied van:

Stand van zaken energietransitie

4 februari 2021

- De inzet van zuinig en meervoudig ruimtegebruik
- De combinatie met andere opgaven
- De kijk op gebieds- en landschappelijke kenmerken.

Het is een quickscan die is gebaseerd op een steekproef van 7 concept RES'en waaronder de RES Noord Holland Zuid waar Heemstede onder valt. De quickscan is zoals het woord het zegt geen uitputtende analyse maar geeft een eerste beeld.

De Regionale Structuur Warmte (RSW) in de RES 1.0 in relatie tot de Transitievisie warmte (TVW)

Op regionaal niveau hebben diverse bijeenkomsten plaatsgevonden als het gaat om de opgaven van de warmtestructuur die worden opgenomen in de RSW. Deze RSW maakt onderdeel uit van de RES 1.0. En de RSW levert inzichten over de beschikbare (bovengemeentelijke) warmtebronnen die bijvoorbeeld meegenomen worden in de Transitievisie warmte. Maar ook geeft de RSW handvatten bij het maken van afspraken over de warmtebronnen met een bovengemeentelijke potentie. En in deze regionale overlegstructuur wordt de link met landelijke en andere regionale programma's gelegd als het gaat om alternatieve warmtebronnen voor aardgas (geothermie, aquathermie en dergelijke).

Op 17 februari 2021 om 19.30 uur start een informatie avond over de RSW die in de RES 1.0 wordt opgenomen voor Noord Holland Zuid. Op de website www.energieregionhz.nl bij de agenda staat de uitnodiging met bijbehorende aanmeld link.

3. Onderzoek Uitvoeringslasten Klimaatakkoord: Van Parijs naar Praktijk uitgevoerd door Andersson Elffers Felix (AEF) voor de Raad voor het openbaar bestuur (ROB)

Het Klimaatakkoord is een veelomvattend plan. Het ROB stelt dat dit akkoord een aantal afspraken bevat die de basis vormen voor één van de meest ingrijpende transitie's in de Nederlandse geschiedenis. Om alle afspraken uit dit Klimaatakkoord uit te kunnen voeren heeft de rijksoverheid veel taken bij decentrale overheden neergelegd. Het is daarom belangrijk dat deze over voldoende middelen, geld en bevoegdheden beschikken om aan de gezamenlijk overeengekomen doelstelling uitvoering te geven. De ROB is daarnaast van oordeel dat een van de middelen een ondersteunende governance-structuur moet zijn waarin de gezamenlijke inspanningen worden gecoördineerd en gemonitord.

Stand van zaken energietransitie 4 februari 2021

Het volledige rapport is te vinden op de website van de Raad voor het Openbaar Bestuur via de volgende link:

<https://www.raadopenbaarbestuur.nl/documenten/publicaties/2021/01/25/advies-van-parijs-naar-praktijk>.

Omdat het onderzoek slechts een globale indicatie geeft van de kostendrijvers heeft de ROB de termijn verdeeld in twee delen. Voor de periode 2022-2024 is gekozen voor de best mogelijke verdeling op basis van huidig kwantitatieve analyse uitgevoerd door AEF aangevuld met kwalitatieve inzichten van de ROB. In 2024 kan op basis van betrouwbare realisatiecijfers meer gezegd worden over de kostendrijvers en wordt het mogelijk het beschikbare budget preciezer te verdelen voor de jaren erna (2025 – 2030).

Op 12 februari tijdens de Buitengewone Algemene Ledenvergadering van de VNG staat dit advies van de ROB geagendeerd.

Bijlage: Brief Stand van zaken Klimaatakkoord Gebouwde omgeving 12 januari 2021.